

Ontplooiing Patriot-systemen

Aan de orde is het **debat** naar aanleiding van een algemeen overleg op 20 december 2012 over **ontplooiing van Patriot-systemen in Turkije**.

(Zie vergadering van 20 december 2012.)

□

De heer **De Roon** (PVV):

Voorzitter. De regering heeft ter verklaring van haar besluit om Patriots naar Turkije te sturen, gewezen op twee incidenten. Het eerste incident betrof het neerschieten van een Turkse straaljager die het Syrische luchtruim had geschonden. Assad zei daarvan achteraf: desondanks hadden wij dat ding niet moeten neerschieten. Het tweede incident betrof een Syrische granaat die terecht kwam in een Turkse grensplaats. De VN-Veiligheidsraad zei: dat mag je niet meer doen. Het is daarna ook niet meer gebeurd. Deze incidenten rechtvaardigen naar mijn mening niet de inzet van onze Patriots, want die kunnen tegen dit type grensincidenten niet worden ingezet.

De regering heeft verder vanavond nog betoogd dat Syrië beschikt over scuds die, terwijl ze op Syrisch grondgebied worden afgeschoten gericht op een doel in het Syrische grondgebied, per ongeluk, door een fout, in Turkije terecht kunnen komen. Ik acht het niet waarschijnlijk dat daarvoor onze Patriots van belang zijn. Onze Patriots moeten de stad Adana beschermen. Die ligt maar liefst op 120 kilometer afstand van de grens. Het is onwaarschijnlijk dat het zo zal gaan.

Een ander argument van de regering is dat een kat in het nauw rare sprongen maakt. Ik hoop niet dat deze kennis, die wij uit het dierenrijk hebben, een maatstaf is voor het inzetten van onze militaire capaciteit. Het gaat natuurlijk om de vraag of het regime van Assad in het nauw zulke rare sprongen zal maken dat zij expres scuds op Turkije gaat strooien. Ook dat vind ik niet aannemelijk, want het zou een soort zelfmoordactie van het Syrische regime zijn.

Deze week bleek al dat de regering Turkije met fluwelen handschoenen benadert als het gaat om mensenrechtenschendingen. De regering knuffelt liever met het islamitische regime van Erdogan. De PVV voelt daar niets voor en voelt ook niets voor politieke statements door het uitzenden van Patriot-raketten. Daarom komen wij met een motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

verzoekt de regering om het besluit om Patriot-raketten en troepen naar Turkije uit te zenden, terug te draaien,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid De Roon. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 77 (32623).

□

De heer **Ten Broeke** (VVD):

Voorzitter. Voor ons ligt een besluit van de Nederlandse regering om Patriot-batterijen te stationeren bij de Turkse stad Adana, een stad met anderhalf miljoen inwoners. De reden voor deze stationering is een verzoek van de NAVO-bondgenoot Turkije om met Patriots bij te dragen aan de bescherming van zijn grondgebied en zijn burgers. Dit is waarom de NAVO is opgericht. Turkse burgers en het Turkse grondgebied zijn beschoten door Syrië. Syrië is daarvoor zelfs unaniem in de Veiligheidsraad veroordeeld, ook door zijn beschermers Rusland en China.

De VVD-fractie vond en vindt het Turkse verzoek logisch en ook urgent. Syrië vuurt namelijk ondertussen niet alleen met granaten, maar ook met scudraketten op zijn eigen bevolking, vandaag nog in Aleppo. Scudraketten hebben een potentieel bereik van 300 kilometer en Adana ligt, zoals de collega van de PVV zojuist al aangaf, op 120 kilometer van de Turkse grens. De VVD-fractie wenst niet het risico te lopen dat een afgezwaaide scudraket, afgevuurd door een even wanhopig als moorddadig regime, dat ook nog eens over chemische wapens beschikt, het grondgebied of de burgers van een bondgenoot treft. De VVD gokt niet met veiligheid, niet met die van onszelf en niet met die van onze bondgenoten. Daarom kan de VVD-fractie instemmen met dit besluit van de Nederlandse regering en wenst zij de uitstekend getrainde mannen en vrouwen gedurende het jaar van de uitzending alle goeds en een behouden thuiskomst.

□

De heer **Van Bommel** (SP):

Voorzitter. Het verzoek om Patriots te leveren aan Turkije ter verdediging van het eigen grondgebied is legitiem. Tegelijkertijd is er geen acute dreiging van de kant van Syrië aan het adres van Turkije en is er ook geen reden te bedenken waarom Syrië een dergelijke actie zou ondernemen. Inmiddels is wel duidelijk dat Turkije en de Verenigde Staten plannen maken voor een no-flyzone en dat verdergaande militaire interventie wordt overwogen. Er is ook geen enkele garantie dat Turkije en de VS niet daadwerkelijk overgaan tot uitvoering van die plannen.

Ook is duidelijk dat de Free Syrian Army wordt bewapend en getraind in en door landen in de regio. De plaatsing van Patriots zal door gewapende groepen in Syrië worden opgevat als aanmoediging om nóg meer geweld te gebruiken, niet alleen tegen het regime, maar ook tegen elkaar. Door de Nederlandse levering van Patriots dreigen we een oorlog te worden ingerommeld die de grenzen van Syrië zal overschrijden. De politieke oplossing waar VN-gezant Brahimi naar wil streven, wordt daarmee onmogelijk gemaakt. In die zin draagt levering van Patriots niet bij aan stabiliteit, maar aan strijd en aan uiteindelijk een verscheurd land waar iedereen tegen iedereen oorlog voert. Om die reden kan de SP-fractie geen steun geven aan het besluit van de regering om Patriots naar Turkije te sturen.

Van Bommel

Ondanks het onthouden van die steun, wenst mijn fractie de militairen die worden uitgezonden sterkte en een behouden terugkeer.

Mevrouw Hachchi (D66):

Voorzitter. Als ruim anderhalf jaar bestookt het Syrische regime van Assad zijn eigen bevolking. Tienduizenden slachtoffers en honderdduizenden vluchtelingen en ontneemden zijn het gevolg. Het leed is niet te bevatten. Nu dreigt het conflict ook buiten de Syrische grenzen, in Turkije. Deze belangrijke NAVO-bondgenoot heeft gevraagd om steun, specifiek om antiraketwapens. Nederland draagt hierbij een speciale verantwoordelijkheid, want het is, behalve Amerika en Duitsland, het enige land dat deze Patriots heeft.

Het kabinet is voornemens de Patriots en maximaal 360 Nederlandse militairen uit te zenden. Over de procedure zullen wij nog een debat hebben met minister Timmermans. Uiteindelijk heeft de Kamer echter alle informatie gekregen. Er zijn 186 vragen gesteld en beantwoord, we hebben de brieven gekregen van het ministerie van Buitenlandse Zaken en het ministerie van Defensie, en we hebben zojuist overlegd met de ministers van deze ministeries. Zij zijn ingegaan op de noodzaak van de missie. Hoewel er geen acute dreiging is, blijft het risico voor de Turkse bevolking bestaan om geraakt te worden door Syrische raketten. De ministers zijn ingegaan op de risico's voor onze militairen. Minister Timmermans is de Kamer tegemoetgekomen als het gaat om de informatie over een mogelijk Turks offensief. De ministers zijn ingegaan op het mandaat, het internationaal recht en de duidelijke randvoorwaarden. Alles bij elkaar opgeteld, alles afwegende, is de fractie van D66 overtuigd van de meerwaarde van deze missie. Die is van belang om het Turks grondgebied te beschermen en om de situatie preventief te de-escaleren. Verder is het van belang om hierbij onze verantwoordelijkheid als NAVO-bondgenoot te dragen.

Mocht de missie vandaag steun krijgen van de Kamer en mocht het kabinet de missie realiseren, dan wenst mijn fractie de mensen, de mannen en vrouwen, veel succes en kracht, en alvast een behouden thuiskomst.

De heer Van Ojik (GroenLinks):

Voorzitter. Het kabinet heeft gehoor gegeven aan het Turkse verzoek om steun bij de bescherming van de Turkse bevolking langs de grens met Syrië en heeft besloten tot ontplooiing van Nederlandse Patriot-systemen. De fractie van GroenLinks heeft besloten om dit besluit te steunen. De ontplooiing van Patriot-systemen heeft een puur defensief karakter en een puur defensief doel. Dat is belangrijk voor mijn fractie. Er is een defensief mandaat en het effectieve bereik van de Patriots ligt boven Turks grondgebied. De ontplooiing van Patriots heeft, naar wij hopen, een de-escalierend effect op het conflict. Voor mijn fractie is ook belangrijk dat de ontplooiing van Patriots geen verband houdt met mogelijke toekomstige besluiten of stappen van de internationale gemeenschap om bijvoorbeeld een no-flyzone in te stellen boven Syrië.

Het kabinet had wat mijn fractie betreft de Kamer het besluit in een artikel 100-brief moeten toelichten. Dat is niet gebeurd. Dat is voor mijn fractie echter geen reden om tegen het besluit te stemmen, aangezien het kabinet

zich heeft gehouden aan de geldende afspraken met de Kamer en we alle informatie hebben gekregen die we nodig hebben om tot een afgewogen oordeel te kunnen komen.

De ontplooiing van de Patriots leidt helaas niet tot het einde van het conflict in Syrië. GroenLinks steunt daarom de inspanningen van het kabinet teneinde te komen tot een politieke oplossing en roept het kabinet op, alles te doen wat Nederland hieraan kan bijdragen.

Ten slotte wil ik ook namens mijn fractie de militairen die worden uitgezonden, succes wensen bij de uitoefening van hun taak. Ik wens hen een behouden thuiskomst.

Mevrouw Bonis (PvdA):

Voorzitter. We hebben allemaal gezien wat er de afgelopen weken aan de hand is. Syrië wordt al lange tijd verscheurd door een burgeroorlog. Turkije heeft, opzettelijk of onopzettelijk – dat is een relevante bijzin – te maken met een bedreiging jegens zijn eigen volk en grondgebied. Turkije roept daarom de artikel IV-consultaties onder het NAVO-verdrag in. De NAVO zet het verzoek uit bij de landen die beschikken over de Patriot-systemen – dat zijn er drie: de Verenigde Staten, Duitsland en Nederland – die mogelijke raketaanvallen vanuit Syrië op Turks grondgebied kunnen weren. De regering heeft dit verzoek ingewilligd en de Kamer daarover uitvoerig geïnformeerd. We hebben drie brieven gekregen, we hebben een technische briefing gehad, we hebben een schriftelijke vragenronde gehad en we hebben een algemeen overleg gehad met de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken met de twee bewindslieden. Daarin is uitvoerig aan de orde gekomen dat het mandaat van de missie tweeledig is. De missie is defensief en zij is bedoeld als afschrikking, met als oogmerk om uiteindelijk de-escalatie van de spanningen aan de zuidoostgrens van het NAVO-gebied te bewerkstelligen. We moeten daarbij zeggen dat de PvdA-fractie het daarbij een goede zaak vindt dat er politiek een daad wordt gesteld en een boodschap wordt afgegeven dat er met de NAVO niet te spotten valt. Wij komen voor elkaar op.

Mijn fractie had nog enkele specifieke vragen over rechtspositionele aspecten en over medische en sociale zorg. Daarnaast had zij de vraag of de training optimaal geregeld is zodat deze mensen goed zullen kunnen gaan functioneren. De ministers hebben onze zorgen daarover geheel kunnen wegnemen. Daarom verleent de PvdA-fractie volledige steun aan het besluit van de regering om tot deze uitzending over te gaan. Wij wensen de militairen en hun ondersteuners die straks met de Patriot-systemen mee zullen gaan, alle sterkte en succes en een behouden thuiskomst.

De heer Voordewind (ChristenUnie):

Voorzitter. Terugkijkend op het debat moet mij van het hart dat de minister het ons niet makkelijk heeft gemaakt in eerste termijn. We hebben flink moeten doorvragen op de punten die voor de fractie van de ChristenUnie zeer relevant waren om een overzicht te krijgen of wij kunnen instemmen met deze missie. De vraag van Turkije naar Patriots is legitiem, maar onze fractie zocht wel, samen met deze minister, naar de nut en noodzaak van de missie. Alles afwegende heeft onze fractie besloten om toch voor

Voordewind

de missie te stemmen, maar wel dankzij de toezegging van deze minister dat hij aan de Turkse regering gaat vragen of zij ons wil informeren als er voornemens zijn om aanvallen uit te voeren op Syrisch grondgebied. De minister heeft ook toegezegd dat op het moment dat offensieve acties gaan plaatsvinden van Turkije jegens Syrië, de Kamer meteen wordt geïnformeerd. Voor ons zal dat dan ook een nieuw weegmoment zijn om te zien of de missie voortgezet zou moeten worden.

Wij steunen de missie en de troepen die die kant opgaan. Wij wensen hen alle goeds toe en een behouden toekomst. We wensen de mensen in Syrië die sterk te lijden hebben Gods zegen toe, want het zijn zeer moeilijke tijden voor met name deze mensen.

De heer **Van der Staaij** (SGP):

Mevrouw de voorzitter. We hebben de afgelopen uren een goed debat gevoerd met de minister van Defensie en de minister van Buitenlandse Zaken over het besluit van het kabinet om Patriot-systemen in Turkije te plaatsen. Voor de SGP weegt hierbij zwaar dat het om een bondgenootschappelijke verplichting gaat om een NAVO-partner bij te staan in het verdedigen van het grondgebied. Duidelijk is geworden dat sprake is van een reële dreiging richting Turkije. Het karakter van het Patriot-systeem is puur defensief. Wij hadden de zorg dat door het optreden van Turkije de context van de missie zou kunnen veranderen, maar wij vinden dat wij op dit punt een goed debat hebben gevoerd. Zou de context veranderen, dan heeft dat consequenties voor onze besluitvorming. Het kabinet zal zich daar dan goed op beraden.

De minister van Buitenlandse Zaken is de Kamer tegemoetgekomen betreffende een zorg die in de Kamer leefde. Hij zal bij de Turkse regering aangeven dat wij hechten aan informatie over militaire acties en voorgenomen militaire acties. Gegeven deze tegemoetkomingen en alle elementen van het toetsingkader in ogenschouw nemend, kan ook de SGP-fractie instemmen met het besluit van het kabinet. Ervan uitgaande dat een meerderheid van de Kamer haar goedkeuring aan de missie zal geven, wensen wij de militairen alle goeds toe bij het uitvoeren van hun taak. Wij hopen op en bidden voor een behouden terugkomst van deze militairen.

De heer **Omtzigt** (CDA):

Voorzitter. Na anderhalf jaar oorlog in Syrië heeft het kabinet het besluit genomen om Patriots naar Turkije te sturen. Dat is volgens de CDA-fractie terecht. Syrië is door de VN veroordeeld voor beschietingen van het Turkse grondgebied, waarbij doden gevallen zijn. Syrië heeft vandaag nog een scudraket gebruikt. Dat gebeurde weliswaar op eigen grondgebied, maar het laat zien dat Syrië in staat is tot de meest vreselijke dingen. Wat ons betreft, hoeft niet gewacht te worden tot die scudraketten Turkije geraakt hebben voordat de Turken zich bedreigd hoeven te voelen. Het valt volledig binnen onze bondgenootschappelijke verplichtingen.

De minister is duidelijk geweest over het mandaat. Het mandaat is alleen om ballistische raketten uit de lucht te halen. Er is geen no-flyzonemandaat. Indien er relevante zaken gebeuren, inclusief offensieve Turkse acties, zullen die onmiddellijk worden gemeld. Tevens zal duidelijk

worden gemaakt hoe deze zaken het mandaat raken. Deze actie wordt namelijk binnen het kader van zelfverdediging ontplooid. De Patriots zullen de oorlog niet oplossen, maar als het goed is, houden zij de oorlog wel weg uit Turkije. Om de problemen in Syrië op te lossen, zijn andere zaken nodig. De CDA-fractie stemt in met het sturen van Patriots naar Turkije. Ik geloof dat dit al op 8 of 9 januari zal gebeuren. Wij wensen onze soldaten een behouden thuiskomst.

Minister **Timmermans**:

Voorzitter. Ik dank de Kamer voor haar inbreng in derde termijn, bij het algemeen overleg over het besluit van het kabinet. Ik dank de leden voor de gemaakte opmerkingen en goede wensen voor iedereen die hierbij betrokken is. Ik wil nog één keer kort memoreren waarom het kabinet hiertoe besloten heeft. Binnen het NAVO-bondgenootschap heeft een van onze bondgenoten een beroep op ons gedaan om die bondgenoot te helpen bij de bescherming van de grenzen en van de burgerbevolking, die gevaar loopt het slachtoffer te worden van een aanval met ballistische raketten uit Syrië, dat zich in zo'n deplorabele toestand bevindt. Als een bondgenoot ons vraagt puur defensief te helpen bij het verdedigen van de grenzen en de burgerbevolking, ben ik oprecht van mening dat wij aan dat verzoek moeten voldoen als wij de garanties krijgen die gevraagd zijn. Die garanties hebben wij gekregen. Daar is met de Kamer over gesproken. Het is correct wat een aantal leden heeft gezegd over de nadere afspraken die tussen het kabinet en de Kamer daarover zijn gemaakt, over de informatievoorziening et cetera. Ik heb de leden daarover goed gehoord. De afspraken zoals nu door de leden weergegeven, kloppen precies. Het kabinet zal zich daar ook nauwkeurig aan houden.

Rest mij commentaar te geven op de motie op stuk nr. 77, die is ingediend door de heer De Roon. Omdat ik vind dat Nederland aan zijn bondgenootschappelijke verplichtingen moet voldoen, spreekt het voor zich dat ik deze motie ontraad.

Minister **Hennis-Plasschaert**:

Voorzitter. Ik dank de leden voor de steun die zij zojuist en tijdens het algemeen overleg van eerder vanavond hebben uitgesproken. Die steun doet ertoe, in deze Kamer en daarbuiten. Die steun verdienen onze militairen, onze mannen en vrouwen, die onder moeilijke omstandigheden en soms onder grote risico's werk verrichten voor een veiliger Nederland en een betere wereld. Ik ben ervan overtuigd dat wij met onze krijgsmacht goud in handen hebben. Ik dank de leden. Ook ik wens onze militairen heel veel sterkte. Zij vertrekken al vrij snel, namelijk begin januari.

De beraadslaging wordt gesloten.

De vergadering wordt van 01.58 uur tot 02.30 uur geschorst.